

Sateenkaariperheiden syrjintä hedelmöityshoidoissa loputtava!

- ministeriön uusin yritys puuttua syrjintään täysi floppi

Laki hedelmöityshoidoista tuli voimaan seitsemän vuotta sitten. Laki mahdollistaa itsellisten naisten ja naisparien hoitamisen klinikoilla. Laissa ei ole mitään perusteita, joilla klinikka voisi kieltäytyä palvelemasta itsellisiä naisia ja naispareja. Vastaavasti perusteita ei löydy transihmisten syrjinnälle. Tästä huolimatta sateenkaarikansan syrjintä hedelmöityshoidoissa jatkuu kuin mitään lakia ei olisi koskaan säädettykään.

Syrjinnän ytimessä on nyt julkiset hedelmöityshoitoklinikat, jotka edelleen kieltäytyvät lähes poikkeuksetta hoitamasta naispareja ja transihmisiä. Perusteet hoidon eväämiselle ovat kirjavia, mutta laittomia. Yksityiset klinikat saatiin jo viime vuonna ruotuun kun viimeinenkin klinikka ryhtyi palvelemaan naispareja sen jälkeen kun toimittaja kyseli klinikalta asiaa Sateenkaariperheet ry:n kehotuksesta.

Julkisten klinikoiden harjoittama syrjintä jatkuu vankkumattomana. Käytäntöihin eivät ole vaikuttaneet toimittajien vuosien mittaan tekemät uutiset. Muutosta ei tuonut myöskään Valviran vuonna 2011 lähettämä paimenkirje, joka kehotti lopettamaan palvelun epäämisen syrjivin perustein. Vuonna 2013 eduskunnan oikeusasiamies kiinnitti huomiota hiv-positiivisten henkilöiden syrjintään hedelmöityshoidoissa, ja vuonna 2014 transihmisten syrjintään. Tämän lisäksi transihmisten syrjintään on kiinnittänyt huomiota tasa-arvovaltuutettu.

Laillisuusvalvojen lausuntojen jälkeen sosiaali- ja terveysministeriössä alettiin työstää hedelmöityshoidoille uudistettua kiirettömän hoidon suositusta. Ääneen lausuttuna tavoitteena oli varmistaa, että tulevaisuudessa hedelmöityshoitoja tarjottaisiin syrjimättömin perustein. Sateenkaariperheet ry toimi valmistelussa asiantuntijana seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen hoitojen osalta. Kuukausi sitten julkaistu uudistettu suositus ja sen taustaraportti olivat kuitenkin syrjinnän ehkäisyn näkökulmasta täysi floppi!

Varsinaisessa suosituksessa syrjimättömyyden periaatetta eikä yksittäisiä syrjintäperusteita mainita lainkaan. Sateenkaariperheet ry pisti toivonsa siihen, että suosituksen taustamuistiossa oltaisiin annettu selkeät suositukset sateenkaarikansan syrjinnän lopettamiseksi. Suositusten sijaan taustamuistio tyytyy listaamaan perustuslain syrjimättömyysperiaatteen ja joukon muiden tahojen lausuntoja tapahtuneesta syrjinnästä. Muistio ei millään tavoin siirry analysoimaan listaamia syrjintätapauksia eikä yleisen syrjimättömyysperiaatteen soveltamista hedelmöityshoitojen käytäntöihin. Se ei myöskään kehota mihinkään konkreettisiin toimiin syrjinnän ehkäisemiseksi.

Syrjinnän ehkäisemisen näkökulmasta suositus ja muistio ovat siis todellinen floppi. Ne eivät anna mitään konkreettisia keinoja puuttua syrjintään. Kyseissä tapauksessa on vieläpä puhe erityisen sitkeänlaatuisista syrjivistä käytännöistä, joiden kitkemiseksi olisi tarvittu jotain hyvin selkeää ja konkreettista. Syrjivien käytäntöjen kitkemistä ei myöskään mitenkään edistä ministeriön tiedotus,

jossa ei ole sanallakaan mainittu sateenkaari-ihmisten kokeman syrjinnän kitkemisestä. Ministeriön virkamiesten arvion mukaan suositus edistää syrjimättömyyttä. Poliittinen johto taas ei ole ottanut asiaan kantaa julkisesti lukuisista pyynnöistämme huolimatta.

Sateenkaariperheet ry ei usko tällä suosituksella voitavan estää syrjintää hedelmöityshoidoissa. Sen sijaan nyt on käytävä oikeustoimiin syrjinnän kitkemiseksi. Siksi olemme pyytäneet lasta toivovia naispareja, itsellisiä naisia, apilaperheitä ja transihmisiä hakeutumaan aktiivisesti julkisten klinikoiden hoidettaviksi, ja raporttoimaan meille syrjivistä hoitopäätöksistä. Ensi vuoden alusta yhdenvertaisuusvaltuutetun toimialaan tulee myös seksuaalinen suuntautuminen. Sen jälkeen voimme hyödyntää valtuutetun toimiston apua syrjintätapausten ajamisessa.

Tilanne on harmillinen myös siksi, että Kela on luvannut neuvotella Sateenkaariperheet ry:n kanssa sateenkaariperheiden hedelmöityshoitojen korvauksista ministeriön uuden suosituksen julkaisemisen jälkeen. Toiveena on ollut, että Kela suostuisi selkeäsanaisen ministeriön suosituksen vaikutuksesta uudistamaan omia korvauserusteitaan, jotka ovat edelleen räikeän epäyhdenvertaisia (näennäisestä samankaltaisuudesta huolimatta). Ministeriön antama suositus ei anna meille hyviä asemia neuvottelussa Kelan kanssa.

STM:n uusi kiireettömän hoidon suositus hedelmöityshoitoihin:
http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/-/_julkaisu/1890944#fi

Lisätietoja antaa

Juha Jämsä

Toiminnanjohtaja

044 997 1956

juha.jamsa@sateenkaariperheet.fi

Sateenkaariperheet ry on vuonna 1997 perustettu lastensuojelu- ja perhejärjestö. Se toimii Suomen sateenkaariperheiden lasten ja vanhempien sekä perhettä suunnittelevien ja vanhemmuudesta kiinnostuneiden ihmisten kontaktifoorumina, vertaistuen tarjoajana, oikeuksien puolustajana, tiedonvälittäjänä ja edunvalvojana sekä perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten kouluttajana.

Sateenkaariperheet ry haluaa kiinnittää huomiota siihen, että erilaisten perheiden näkökulma tulee lähtökohtaisesti aina huomioida lainsäädäntötyössä, jotta uudistettavat käytännöt huomioivat kaikki lapset ja perheet. Perheiden monimuotoisuutta edustaa yksittäisten perhejärjestöjen lisäksi Monimuotoiset perheet -verkosto, jonka asiantuntemus on lainsäätäjän käytettävissä. www.monimuotoisetperheet.fi

